

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

Освітньо-професійна програма Місцеве самоврядування
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Помаз Юлія,
к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава 2022 р.

Назва навчальної дисципліни	Історія та культура України
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач: Помаз Юлія, к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін.</i> <i>Контакти:</i> ауд. 459, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> iuliia.pomaz@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/pomaz-yuliya-volodymyrivna
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	281 Публічне управління та адміністрування ОПП Місцеве самоврядування
Попередні умови для вивчення дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Правознавство», «Університетська освіта», «Філософія».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти знань про закономірності та особливості політичного, економічного, соціального та культурного розвитку України, її відносини з іншими державами та народами; ознайомлення з основами сучасних підходів до історії національної культури, процесами її історичного розвитку та найбільш значними здобутками, формування системи знань про історичну та соціально-економічну обумовленість художньо-культурологічних процесів в Україні з найдавніших часів до початку ХХІ ст., розуміння пріоритетності таких знань.

Основні завдання навчальної дисципліни: узагальнення досвіду національного державотворення, традицій української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження; розкриття історії суспільно-політичних та соціально-економічних процесів в Україні, основних етапів українського національно-визвольного руху, його змісту та організаційних форм; визначення місця і ролі в українській історії видатних історичних осіб; висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок із світовою культурою; розуміння здобувачами вищої освіти історичних процесів минулого для вироблення дієвих напрямних та гуманістичних культурних орієнтацій у реаліях сьогодення.

Компетентності:

загальні:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН 7. Уміти організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проєктах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання 281ПУА_бд_2022			
	усього	у тому числі		
л		сем	с. р.	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	9	2	2	5
Тема 2 . Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	14	2	2	10
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	14	2	2	10
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	16	2	4	10
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	16	2	2	10
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	14	2	4	10
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	23	2	6	15
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	14	2	2	10
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання*

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
ПРН 1	20	10	5	5	10	50
ПРН 7	20	10	5	5	10	50
Разом	40	20	10	10	20	100

*для максимальної кількості балів

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.	5					5
Тема 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	5					5
Тема 3. Історико-культурний розвиток українських земель у литовсько-польську добу (др. пол. XIV – п. пол. XVII ст.).	5					5
Тема 4. Історія та культура Гетьманщини. Бароко.	5					5
Тема 5. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій у XIX ст. Національно-культурне відродження України.	5	10				15
Тема 6. Україна на початку XX ст. (1901–1921 рр.). Модерн.	5					5
Тема 7. Україна в умовах тоталітарного режиму (1921–1991 рр.). Андеграунд.	5	10				15
Тема 8. Україна в роки незалежності. Постмодернізм.	5		10			15
Самостійна робота (написання реферату)				10		10
Екзамен					20	20
РАЗОМ	40	20	10	10	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти (з.в.о.) ґрунтовно і послідовно викладає вивчений матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, аргументує їх; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; З.в.о. на високому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
4	З.в.о. дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу, у мовленнєвому оформленні усної відповіді. З.в.о. на достатньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у

	волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
3	З.в.о. виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. З.в.о. на середньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
2	З.в.о. розкриває основні положення певної теми поверхнево, викладає матеріал непослідовно, без певної логіки; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. З.в.о. на задовільному рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
1	З.в.о. не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. З.в.о. на низькому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
0	З.в.о. зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно. Не виявляє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.

Критерії та шкала оцінювання виконання тестів (за результатами самостійної роботи)

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 10 (19-20) питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; з.в.о. володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер
9	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9 (17-18) питань	
8	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 8 (15-16) питань	
7	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 7 (13-14) питань	
6	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано	

	на 6 (11-12) питань	критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вмiє аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер
5	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5 (9-10) питань	
4	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 4 (7-8) питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; з.в.о. володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки, але знання фрагментарні, виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань, а також у ході аналізу історичних процесів та явищ політичної, соціально-економічної та культурної сфер
3	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 3 (5-6) питань	
2	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 2 (3-4) питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає історичні та культурні засади розвитку суспільства; з.в.о. практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної історичної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; не здатний аналізувати історичні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер
1	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1 (1-2) питань	
0	усі завдання виконано неправильно	

Критерії та шкала оцінювання написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання. За матеріалами реферату підготовлена змістовна презентація. На високому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
9	виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання. На достатньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
7-8	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені

	деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано. На середньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
5-6	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді. На задовільному рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
3-4	наявні істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок. З.в.о. на низькому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
1-2	тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми. З.в.о. демонструє неспроможність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
0	реферативна робота не виконана

Критерії та шкала оцінювання виконання контрольної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	контрольна робота містить відповіді на усі питання, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі; відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. На високому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
7-8	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; З.в.о. виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. На достатньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
5-6	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки, та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. На середньому

	рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
3-4	контрольна робота містить відповіді в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але відсутній висновок, наявні у незначній кількості фактичні помилки. На задовільному рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
1-2	контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу; відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. З.в.о. на низькому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.
0	контрольна робота, питання якої не розкриті або висвітлені неправильно, з грубими помилками. З.в.о. демонструє неспроможність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.

Критерії та шкала оцінювання екзамену

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерії оцінювання	Номер питання	Кількість балів
Високий	З.в.о. виявив високий рівень опанування ПРН. Питання розкриті у повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і самостійне бачення, зроблені аргументовані висновки. З.в.о. демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.	1-е і 2-е теоретичне питання	7
Достатній	З.в.о. виявив достатній рівень опанування ПРН. У цілому вірно викладена сутність питань, але без наведення прикладів. З.в.о. на достатньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		6

Середній	З.в.о. виявив середній рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. З.в.о. на середньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		5
Задовільний	З.в.о. виявив задовільний рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але спостерігаються значні помилки. З.в.о. орієнтується у сутності, змісті питань. На задовільному рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		3-4
Низький	З.в.о. виявив низький рівень опанування ПРН, відповідає на рівні елементарного відтворення окремих фактів, фрагментів навчального матеріалу; допускає грубі помилки у відповіді, відсутнє розуміння основної суті питань. У відповіді бракує необхідних доказів та аргументів. Зроблені висновки є помилковими. З.в.о. на низькому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		1-2
Незадовільний	З.в.о. виявив незадовільний рівень опанування ПРН; зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно, з великою кількістю помилок, які унеможливають позитивну оцінку. З.в.о. демонструє неспроможність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		0
Високий	З.в.о. виявив високий рівень опанування ПРН. Питання розкриті у повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і самостійне бачення, зроблені аргументовані висновки. З.в.о. на високому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проектах, спрямованих	3-є теоретичне питання	6

	на формування активної громадянської позиції.		
Достатній	З.в.о. виявив достатній рівень опанування ПРН. У цілому вірно викладена сутність питань, але без наведення прикладів. З.в.о. на достатньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		5
Середній	З.в.о. виявив середній рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. З.в.о. на середньому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		4
Задовільний	З.в.о. виявив задовільний рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але спостерігаються значні помилки. З.в.о. орієнтується у сутності, змісті питань. На задовільному рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		3
Низький	З.в.о. виявив низький рівень опанування ПРН, відповідає на рівні елементарного відтворення окремих фактів, фрагментів навчального матеріалу; допускає грубі помилки у відповіді, відсутнє розуміння основної суті питань. У відповіді бракує необхідних доказів та аргументів. Зроблені висновки є помилковими. З.в.о. на низькому рівні демонструє здатність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		1-2
Незадовільний	З.в.о. виявив незадовільний рівень опанування ПРН; зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно, з великою кількістю помилок, які унеможливають позитивну оцінку. З.в.о. демонструє неспроможність використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних засад розвитку суспільства, вміння організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх проєктах, спрямованих на формування активної громадянської позиції.		0

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120. Кількість кредитів – 4,0. Форма семестрового контролю – екзамен.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він зобов'язаний відпрацювати його й виконати завдання згідно методичних рекомендацій до семінарських занять та самостійної роботи. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Списування під час виконання тестових завдань, контрольної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Є можливість опанування навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням даної навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма навчальної дисципліни, анотація, презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бойко О. Д. Історія України : підручник. 7-те вид., стереотип. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 720 с.

2. Бойко О. Новітня історія України 2014-2019 рр.: навчальний посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 160 с.
3. Греченко В. А. Історія та культура України: підручник. Харків: ХНУВС, 2017. 440 с.
4. Історія та культура України : навч.-метод. посіб (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 480 с.
5. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія. Черкаси : ЧДТУ, 2016. 644 с.
6. Історія української культури: підручник / В. А. Качкан, О. Б. Величко, Н. М. Божко та ін. 4-е видання. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021. 368 с.
7. Кордон М. В. Історія української культури. Київ. Просвіта, 2017. 336 с.
8. Русначенко А. Нариси новітньої історії України. У 5 книгах. Київ : Видавець Олег Філюк, 2017.
9. Уривалкін О. М. Довідник з історії України. У 2-х томах. Київ : Видавець Олег Філюк, 2020. 888 с.
10. Хома І. Я. Історія української культури. Київ. Кондор, 2017. 356 с.
11. Шаравара Т. О. Історія української культури: навчально-методичний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 151 с.

Допоміжні

1. Історія та культура України : навч. посіб. / уклад. Дедурін Г. Г., Іванов С. Ю., Чорний І. В. Харків : ХНУВС, 2017. 108 с.
2. Історія української культури : підручник для мед. ВНЗ IV р.а. 4-те вид. / за ред. В. А. Качкана. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
3. Історія української та зарубіжної культури / за ред. Клапчук С. М. Київ : Знання, 2001. 326 с.
4. Помаз Ю.В. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики щодо культових споруд в Українській РСР: теорія і практика (середина 1940-х – друга половина 1950-х рр.). Електронне фахове видання «Емінак». № 2 (14). Т. 2. С. 105-110.
5. Помаз Ю. В. Форми та методи антирелігійної діяльності органів державної влади наприкінці 1950-х – у першій половині 1960-х рр. в Українській РСР. *Ідентичності та політичні інститути: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції* / за заг. ред. Ф. В. Барановського, Л. О. Дудки. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. С. 103-107.
6. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.) / О. П. Реєнт ; Ін-т історії України НАН України. – К.: Ін-т історії України, 2003. – 336 с.
7. Якименко М., Помаз Ю. Еволюція політики уряду Російської імперії щодо трудових мігрантів епохи аграрних реформ (друга половина XIX – початку XX ст.). *Політичні трансформації сучасного суспільства: колективна монографія* / за наук. редакцією Т. Шаравари. Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. С. 39-44.
8. Якименко М. А., Краснікова О. М., Помаз Ю. В. Внесок Михайла Рклицького у вивчення сільського господарства Полтавщини (кінець XIX – початок XX ст.). *Сіверщина в історії України. Наукове видання*. Випуск 14. Ніжин : Національний заповідник «Глухів», 2021. С. 247-251.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: У 28 т. URL : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
2. Ізборник: Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL : <http://izbornyk.org.ua/>

3. Сайт Інституту історії України. URL : <http://history.org.ua/uk>

4.Словник основних термінів української та зарубіжної культури.
URL : <http://ua.convdocs.org>.